

DUO

ONDERWIJSONDERZOEK & ADVIES

Rapportage

Onderzoek Schooltuinen

In opdracht van: IVN Natuureducatie
Contactpersoon: Sophia van Dam

Utrecht, april 2021

Postbus 681
3500 AR Utrecht

Telefoon: 030 263 10 80

E-mail: info@duo-onderwijsonderzoek.nl

Website: www.duo-onderwijsonderzoek.nl

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	2
2	DOELSTELLINGEN.....	3
3	ONDERZOEKSOPZET	4
4	SAMENVATTING BELANGRIJKSTE RESULTATEN	5
5	RESULTATEN.....	7
	5.1 Beleid schooltuinieren	7
	5.2 Mogelijkheid om gebruik te maken van een schooltuin	8
	5.3 Behoeftte om wel gebruik te maken van een schooltuin	9
	5.4 Kenmerken schooltuin: initiatief, financiering en inrichting	10
	5.5 Gebruik schooltuinen in de eigen groep	14
	5.6 Verdiepende vragen gebruik schooltuinen in de eigen groep	16
	5.7 Gewenste (verdere) ondersteuning bij het gebruik van een schooltuin	21
6	BIJLAGE: RESPONSVERANTWOORDING EN BETROUWBAARHEID	23

Separate bijlage: volledig overzicht van open antwoorden

1 INLEIDING

In maart 2021 heeft DUO Onderwijsonderzoek & Advies in opdracht van IVN Natuureducatie onderzoek gedaan naar schooltuinen. Deze rapportage bevat de resultaten van het onderzoek onder leerkrachten van groep 5 tot en met 8 in het basisonderwijs.

2 DOELSTELLINGEN

De doelstellingen voor het onderzoek onder leerkrachten in het basisonderwijs luiden:

Alle scholen:

1. Inzicht krijgen in hoeverre scholen beleid hebben als het gaat om schooltuinieren.
2. Inzicht krijgen in de beschikbaarheid van schooltuinen.

Indien de school niet over een schooltuin beschikt:

3. Inzicht krijgen in de behoefte van leerkrachten om wel gebruik te maken van een schooltuin en de redenen dat ze die behoefte wel hebben.

Indien de school wel over een schooltuin beschikt:

4. Inzicht krijgen in de kenmerken van de schooltuinen. Wie heeft het initiatief genomen? Wie heeft het gefinancierd? Waar staat de schooltuin? Wat is de grootte? Welke groepen maken er gebruik van?
5. Inzicht krijgen in hoeverre leerkrachten werkelijk gebruikmaken van de schooltuin.

Indien de school wel beschikt over een schooltuin en de leerkracht er geen gebruik van maakt:

6. Inzicht krijgen in de redenen om er geen gebruik van te maken.
7. Inzicht krijgen in de wens om wel gebruik te maken van de schooltuin.
8. Inzicht krijgen in de redenen om in de toekomst wel gebruik te maken van de schooltuin en de mogelijke ondersteuning die hierbij gewenst is.

Indien de school wel beschikt over een schooltuin en de leerkracht er wel gebruik van maakt:

9. Inzicht krijgen in de tijd die er doorgebracht wordt op de schooltuinen.
10. Inzicht krijgen in de wens om vaker gebruik te maken van de schooltuin.
11. Inzicht krijgen in de invloed van corona op het gebruik van schooltuinen.
12. Inzicht krijgen in de interne en externe ondersteuning bij het gebruik van schooltuinen.
13. Inzicht krijgen in de redenen om gebruik te maken van de schooltuinen.

Indien de leerkrachten gebruikmaken van een schooltuin of dat zouden willen doen

14. Inzicht krijgen in de redenen om gebruik te maken van de schooltuinen.
-

3 ONDERZOEKSOPZET

Onderzoeksgroep en methode

De onderzoeksgroep bestaat uit leerkrachten uit het basisonderwijs, van groep 5 tot en met groep 8. We hebben een kwantitatief online onderzoek uitgevoerd onder deze onderzoeksgroep. De technische realisatie van het online veldwerk voor het onderzoek is door DUO Onderwijsonderzoek & Advies uitgevoerd. De respons is in de periode van 1 tot en met 18 maart 2021 gerealiseerd met de inzet van ons eigen Onderwijspanel.

We hebben in totaal een netto-respons van n = 800 leerkrachten uit groep 5 tot en met 8 gerealiseerd. Voor een uitgebreide responsverantwoording verwijzen we naar de bijlage.

Vragenlijst

De vragenlijst voor het onderzoek is in nauw overleg met IVN Natuureducatie door DUO Onderwijsonderzoek & Advies opgesteld. De vragenlijst bevat zowel gesloten als open vragen (toelichtingen op de gesloten vragen).

Aan het begin van de vragenlijst is de volgende omschrijving van schooltuinen opgenomen:

Dit onderzoek gaat over schooltuinen. Bij dit onderzoek verstaan we onder een schooltuin een (moes)tuin waar leerlingen individueel of met een groepje onder schooltijd en onder begeleiding op een eigen stukje grond zelf zaaien, zelf bijhouden en zelf oogsten. De schooltuin hoeft niet per se op het schoolterrein of bij de school te liggen.

Rapportage

Deel 4 van deze rapportage bevat de belangrijkste resultaten van het onderzoek. We hebben de resultaten in grafieken en tabellen weergegeven (zie deel 5), waarbij we de resultaten weergeven per groep (waaraan het meeste les wordt gegeven) en voor het totaal (alle groepen bij elkaar). Daar waar vragen op schoolniveau zijn gesteld (bijvoorbeeld over het beleid voor schooltuinieren en de aanwezigheid van een schooltuin) geven we alleen de totaalresultaten weer.

Als er significante verschillen naar achtergrondkenmerken zijn dan hebben we dat vermeld in de tekst. Het gaat om de kenmerken: aantal leerlingen, vakantieregio (Noord, Midden en Zuid) en didactisch uitgangspunt van de school (montessori-, jenaplan-, dalton- en vrije scholen in vergelijking met het 'reguliere' onderwijs). Als er niets wordt vermeld dan is er zodoende geen significant verschil.

We hebben een aantal keer aan leerkrachten om toelichtingen gevraagd. Van de gegeven toelichtingen hebben we de 'rode draad' in de rapportage opgenomen. Het volledige overzicht van gegeven toelichtingen is opgenomen in de separate bijlage.

4 SAMENVATTING BELANGRIJKSTE RESULTATEN

Het onderzoek is uitgevoerd onder 800 leerkrachten uit groep 5 tot en met 8 uit het basisonderwijs.

Beleid schooltuinieren

Bij bijna een kwart (23%) van de scholen is het schooltuinieren opgenomen in het onderwijs(leer)plan c.q. onderwijscurriculum. Bij bijna driekwart (73%) is dit niet het geval. Een klein gedeelte (4%) van de leerkrachten weet niet of het is opgenomen.

Aanwezigheid schooltuin(en) en het gebruik

In het onderstaande overzicht staan de belangrijkste resultaten van de aanwezigheid en het gebruik van schooltuinen. Iets minder dan de helft (45%) kan gebruikmaken van een schooltuin. Iets meer dan de helft (55%) kan geen gebruikmaken van een schooltuin. We hebben 10 situaties onderscheiden (10 regels in de middelste kolom). Situatie 1 – 6 gaat over het gebruik van de aanwezige schooltuin. Bij situatie 7 – 10 is er geen mogelijkheid tot het gebruik van een schooltuin, maar hebben we gevraagd of er wel een behoefte is.

Bijna een vijfde (19%; situatie 1) van de leerkrachten heeft weleens (voor corona) gebruikgemaakt van een beschikbare schooltuin. We zien dat er in potentie nog veel meer leerkrachten gebruik zouden willen maken van een schooltuinen (alle lichtgroene vakken):

- Situatie 2: De leerkracht maakt geen gebruik van de aanwezige schooltuin, maar wil dat zeker wel doen: 9% (van alle leerkrachten).
- Situatie 3: De leerkracht maakt geen gebruik van de aanwezige schooltuin, maar wil dat misschien wel doen: 9% (van alle leerkrachten).
- Situatie 7: Er is geen beschikking over een schooltuin, maar de leerkracht zou zeker gebruikmaken van de schooltuin (als de schooltuin er wel zou zijn): 22% (van alle leerkrachten).
- Situatie 8: Er is geen beschikking over een schooltuin, maar de leerkracht zou misschien gebruikmaken van de schooltuin (als de schooltuin er wel zou zijn): 26% (van alle leerkrachten).

Mogelijkheid gebruik schooltuin	Gebruik schooltuin: 10 situaties	Totaal
Wel mogelijkheid om gebruik te maken van een schooltuin: 45%. Kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> • Ligging: 72% bij school • Gemiddelde grootte: 168 m² • Gemiddelde per leerling: 1,9 m² • Meest voorkomende situatie: tuin voor de hele klas/school (48%). 	1. Leerkracht maakt gebruik van schooltuin (voor corona)	19%
	2. Leerkracht maakt geen gebruik van de schooltuin, maar zou het zeker wel willen	9%
	3. Leerkracht maakt geen gebruik van de schooltuin, maar zou het misschien wel willen	9%
	4. Leerkracht maakt geen gebruik van de schooltuin en heeft er geen behoefte aan	6%
	5. Leerkracht maakt geen gebruik van de schooltuin, leerkracht weet niet of hij/zij er gebruik van wil maken	2%
	6. Leerkracht was voor corona nog geen leerkracht	1%
Geen mogelijkheid om gebruik te maken van een schooltuin: 55%	7. Leerkracht zou zeker gebruikmaken van de schooltuin (als de schooltuin er wel zou zijn)	22%
	8. Leerkracht zou er misschien gebruikmaken van de schooltuin (als de schooltuin er wel zou zijn)	26%
	9. Leerkracht heeft geen behoefte aan schooltuin (zou er ook geen gebruik van maken als deze er wel zou zijn)	5%
	10. Leerkracht weet niet of hij/zij er gebruik van zou maken	1%
Totaal van alle leerkrachten uit groep 5 tot en met 8		100%

Opmerking: het gaat om afgeronde percentages

Redenen om wel of geen gebruik te maken van een schooltuin

De belangrijkste redenen om wel gebruik te maken van een schooltuin zijn (situatie 1): leerlingen zijn actief buiten aan het werk (82%) en leerlingen leren zorgdragen voor en verantwoordelijk zijn voor hun tuintje (72%). We hebben de leerkrachten die geen gebruikmaken van de (beschikbare) schooltuin gevraagd wat de reden is om het niet te gebruiken (situatie 2 - 5). De belangrijkste redenen om geen gebruik te maken van de beschikbare schooltuin zijn: schooltuin is alleen voor bepaalde groepen (38%) en geen tijd (23%).

Intensiteit gebruik schooltuinen

Leerkrachten die gebruikmaken van de schooltuinen (situatie 1; 19% van alle leerkrachten) doen dit gemiddeld ruim 15 keer per jaar. Het gemiddelde aantal minuten per bezoek is 44 minuten. Van deze groep leerkrachten zou een derde zeker nog vaker gebruik willen maken van de schooltuin. Ruim een kwart misschien en ruim een derde niet.

Uit de resultaten blijkt dat ruim de helft van deze groep leerkrachten minder is gaan schooltuinieren in de periode van corona (vanaf maart 2020). Iets meer dan een derde geeft aan dat het niet is veranderd. Een klein deel (2%) is meer gaan schooltuinieren.

Gewenste (extra) ondersteuning

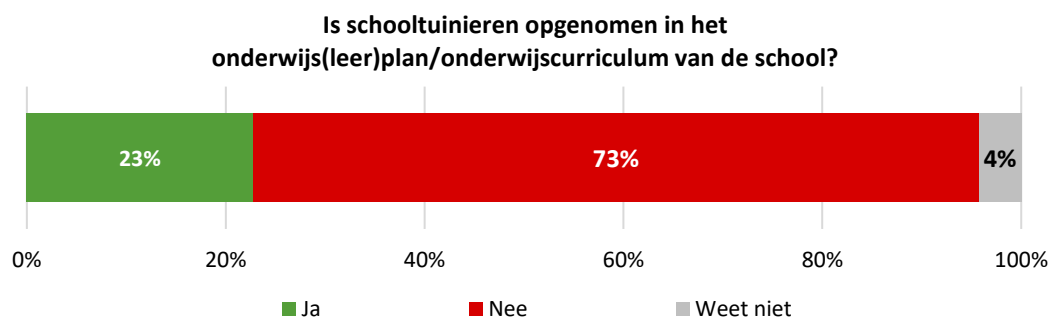
Als het gaat om (extra) ondersteuning dan zie we dat bij zowel de leerkrachten die nu gebruikmaken van een schooltuin (situatie 1) als bij de leerkrachten die er in potentie gebruik van zouden willen maken (situaties 2, 3, 7 en 8) twee aspecten het meeste worden genoemd:

- Meer ondersteuning bij het onderhoud van een schooltuin en
- De begeleiding van de leerlingen bij de lessen op de schooltuin.

5 RESULTATEN

5.1 Beleid schooltuinieren

We hebben alle leerkrachten gevraagd of schooltuinieren is opgenomen in het onderwijs(leer)plan c.q. onderwijscurriculum van de school. Bij bijna een kwart (23%) is dit het geval. Bij bijna driekwart (73%) is dit niet het geval. Een klein gedeelte (4%) van de leerkrachten weet niet of het is opgenomen.

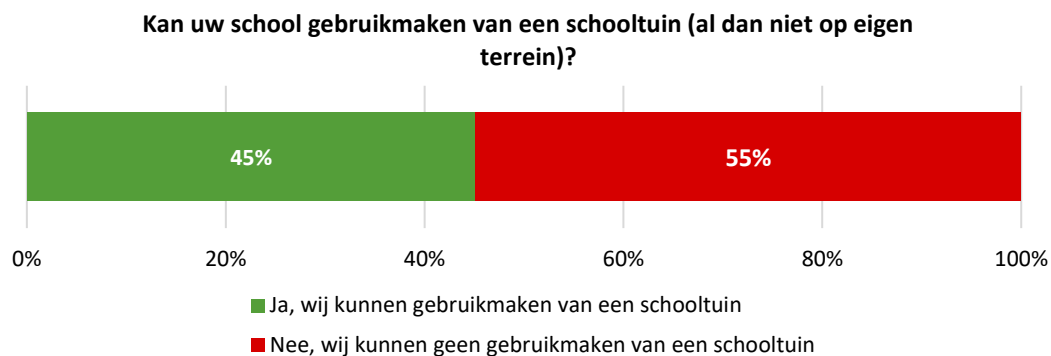

Significante verschillen:

- Scholen in regio Zuid hebben schooltuinieren minder vaak in het onderwijs(leer)plan c.q. onderwijscurriculum opgenomen (13%).
- Scholen met 401 leerlingen of meer hebben schooltuinieren vaker in het onderwijs(leer)plan c.q. onderwijscurriculum opgenomen (35%).

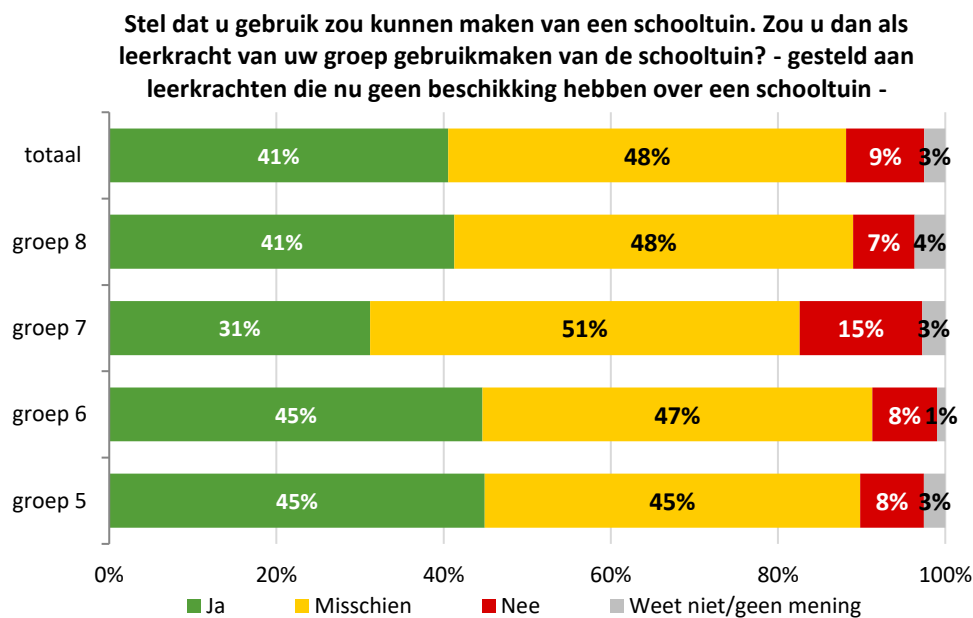
5.2 Mogelijkheid om gebruik te maken van een schooltuin

We hebben alle leerkrachten gevraagd of de school de mogelijkheid heeft om gebruik te maken van een schooltuin (al dan niet op eigen terrein). Iets minder dan de helft van de scholen heeft deze mogelijkheid. Aan de andere kant heeft 55% geen mogelijkheid om gebruik te maken van een schooltuin. De belangrijkste redenen hiervoor zijn: er is geen grond beschikbaar, er is geen geschikte schooltuin in de buurt en er is nog nooit over nagedacht (zie de separate bijlage voor alle gegeven antwoorden).

5.3 Behoeft om wel gebruik te maken van een schooltuin

Aan de leerkrachten die nu geen gebruik kunnen maken van een schooltuin hebben we gevraagd of ze wel gebruik zouden willen maken van een schooltuin (als deze er zou zijn). Een ruime meerderheid zou dit zeker (41%) of misschien (48%) willen doen.

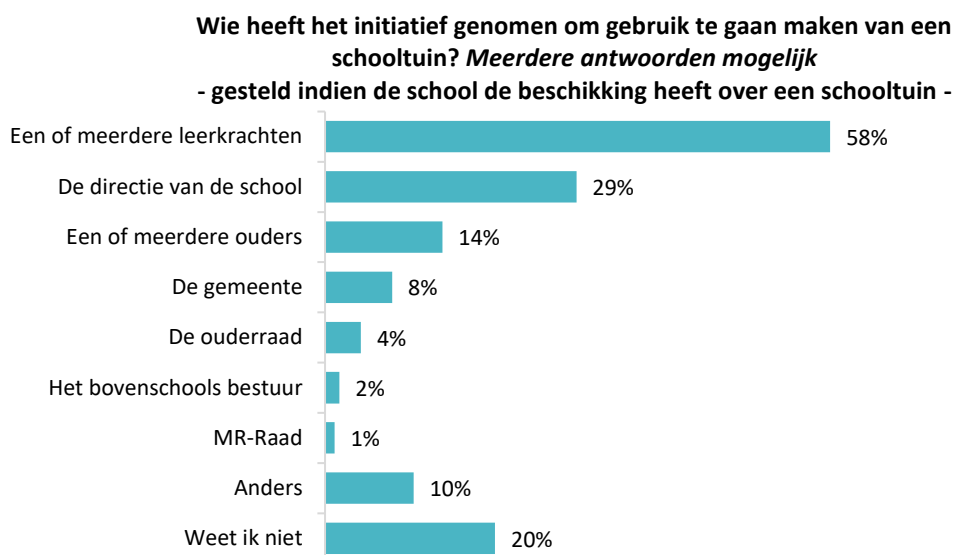

De leerkrachten die nu geen beschikking hebben over een schooltuin, maar er wel zeker of misschien gebruik van zouden willen maken, geven hiervoor als belangrijkste redenen aan: leerlingen zijn actief buiten aan het werk (72%) en leerlingen leren zorgdragen voor en verantwoordelijk te zijn voor hun tuintje (69%).

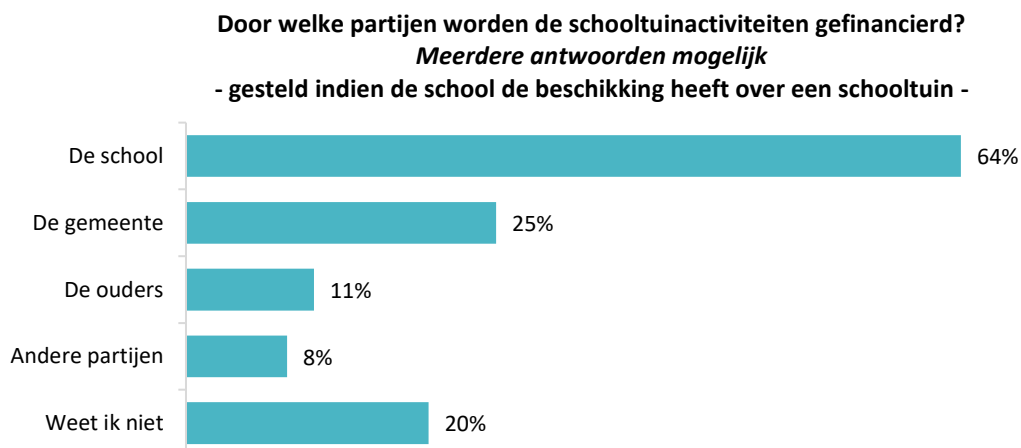
Redenen om wellicht wel gebruik te maken van een schooltuin <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Totaal
Leerlingen zijn lekker actief buiten aan het werk	70%	76%	69%	70%	72%
Leerlingen leren zorgdragen voor en verantwoordelijk zijn voor hun tuintje	67%	75%	67%	67%	69%
Leerlingen leren waar hun voedsel vandaan komt	69%	68%	60%	65%	66%
Leerlingen zijn met andere vaardigheden bezig dan in het klaslokaal	58%	76%	68%	60%	66%
Leerlingen werken samen, helpen elkaar in de tuintjes	64%	67%	62%	65%	65%
Leerlingen maken het kiem- en groeiproces van dichtbij mee omdat ze meermalen op dezelfde locatie komen	65%	67%	63%	60%	64%
Leerlingen komen dichterbij de natuur, beleven de natuur met al hun zintuigen	62%	67%	58%	56%	61%
Leerlingen leren over kringloopprocessen en andere natuurverschijnselen	37%	42%	37%	46%	41%
Leerlingen leren de waarde van groente kennen	27%	34%	21%	33%	29%
Leerlingen proeven eerder groenten die ze nog niet kennen	24%	28%	20%	30%	26%
Leerlingen eten meer groenten	9%	11%	12%	15%	12%
Anders	1%	1%	1%	1%	1%

5.4 Kenmerken schooltuin: initiatief, financiering en inrichting

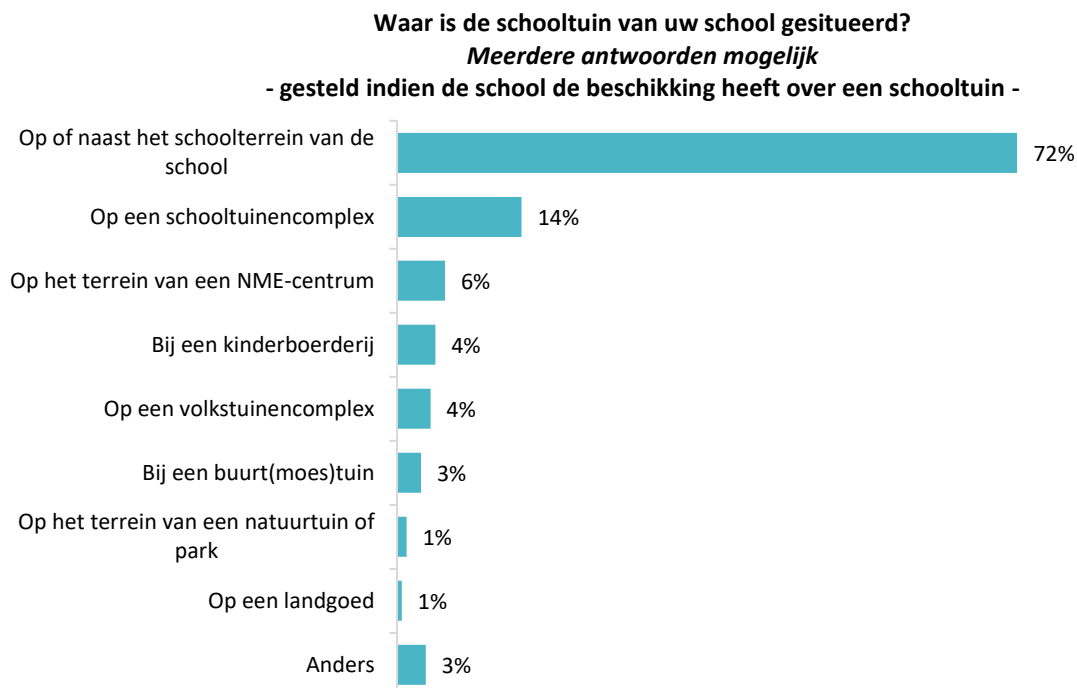
Aan de leerkrachten die gebruik kunnen maken van een schooltuin (45% van de leerkrachten; zie pagina 8) hebben we een aantal vragen gesteld over de kenmerken van de schooltuin. Het initiatief voor de schooltuin komt veelal van de leerkrachten (58%) of de directie (29%).

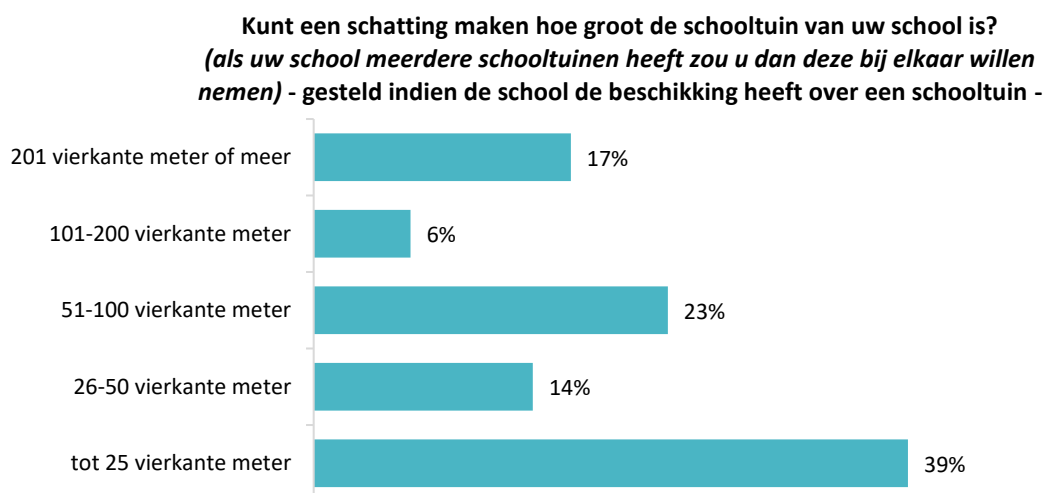
De school zorgt ook veelal voor de financiering van de schooltuinactiviteiten.

We hebben ook gevraagd waar de schooltuin gesitueerd is. De schooltuin is veelal gesitueerd op of naast het schoolterrein (72%). Een zevende deel van de schooltuinen (14%) is op een schooltuinencomplex.

De onderstaande grafiek geeft inzicht in de omvang van de schooltuin. De gemiddelde grootte van de schooltuin is 168 vierkante meter. Gemiddeld maken 88 leerlingen gebruik van de schooltuin. Dit betekent dat de gemiddelde beschikbare oppervlakte per leerling uitkomt op 1,9 vierkante meter.

Significant verschil:

- Scholen met 401 leerlingen of meer hebben vaker een schooltuin van 201 vierkante meter of meer (31%).

We hebben de onderstaande indeling in de online vragenlijst opgenomen en gevraagd welke indeling het beste past bij de indeling van de schooltuin.

Situatie 1: Individuele tuintjes

1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Situatie 2: Kleine groepstuintjes - 2 tot 4 kinderen per tuintje

2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4
2-4	2-4	2-4	2-4	2-4	2-4

Situatie 3: Groepstuintjes 5 - 15 kinderen per tuintje

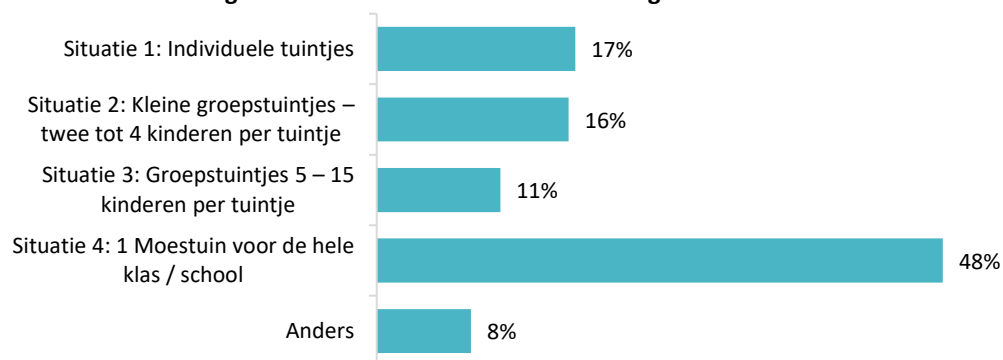
5-15	5-15	5-15
5-15	5-15	5-15

Situatie 4: Muistuin voor de hele klas/school

16-35

Bijna de helft van de scholen met een schooltuin heeft een schooltuin voor de hele klas/school.

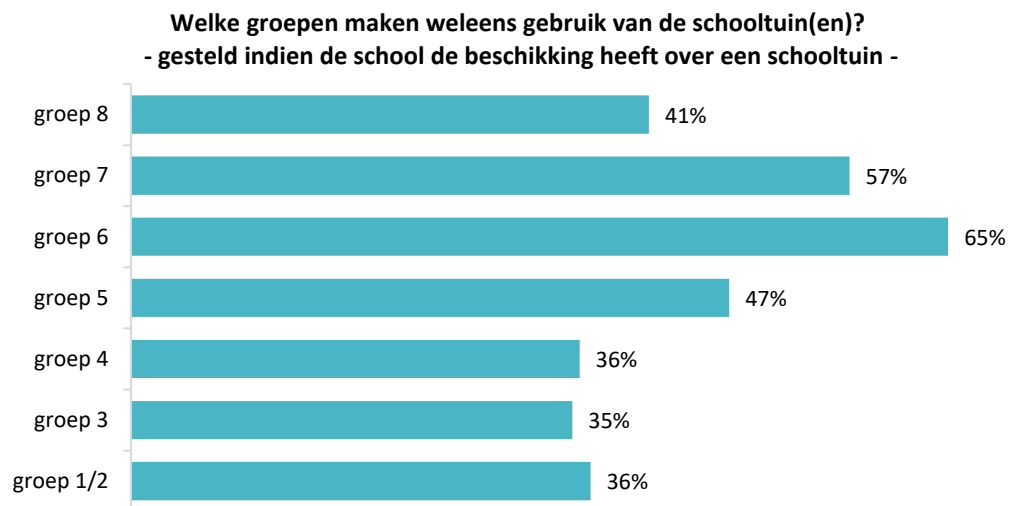
**Welke situatie past het beste bij uw schooltuin(en)?
- gesteld indien de school de beschikking heeft over een schooltuin -**

Significante verschillen:

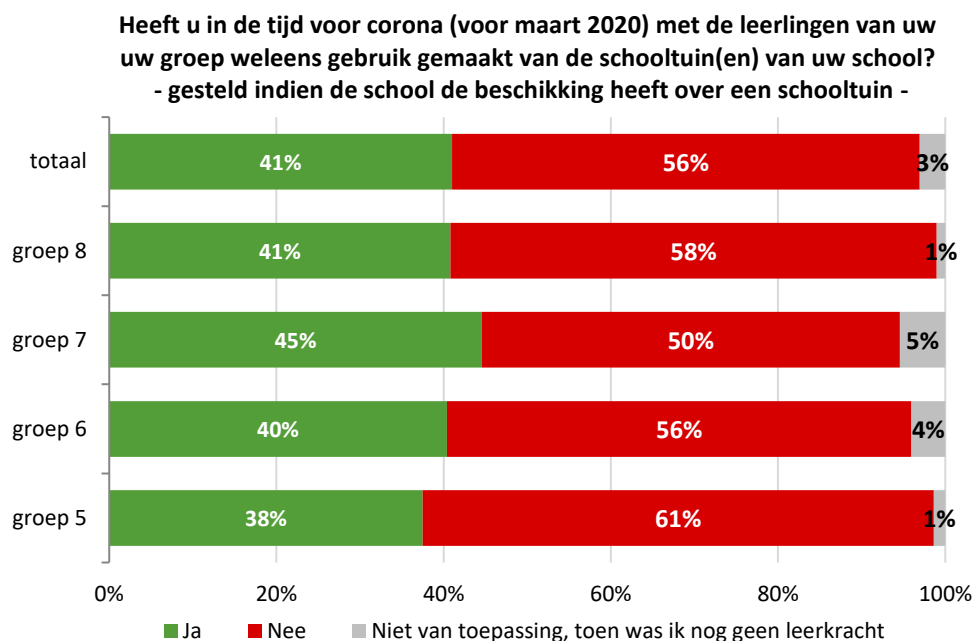
- Scholen in de vakantieregio Zuid werken minder met individuele tuintjes (1%) en meer met een tuin voor de gehele school (62%).
- Scholen in de vakantieregio Noord werken meer met individuele tuintjes (28%) en minder met een tuin voor de gehele school (38%).
- Scholen met meer dan 401 leerlingen werken meer met individuele tuintjes (33%) en minder met een tuin voor de gehele school (39%).

We hebben ook gevraagd welke groepen weleens gebruikmaken van de schooltuin. Het gebruik is naar inschatting van de leerkrachten het hoogst in groep 6: 65%. In de onderbouw maakt ruim een derde gebruik van de schooltuin.

5.5 Gebruik schooltuinen in de eigen groep

We hebben leerkrachten die gebruik kunnen maken van een schooltuin gevraagd of ze ook feitelijk gebruikmaken van de schooltuin. In de vraagstelling is er bewust voor gekozen om de tijd voor corona als referentie te gebruiken. Iets meer dan vier op de tien leerkrachten maakten in die tijd weleens gebruik van de schooltuin.

De belangrijkste redenen om wel gebruik te maken van een schooltuin zijn: leerlingen zijn actief buiten aan het werk (82%) en leerlingen leren zorgdragen voor en verantwoordelijk zijn voor hun tuintje (72%).

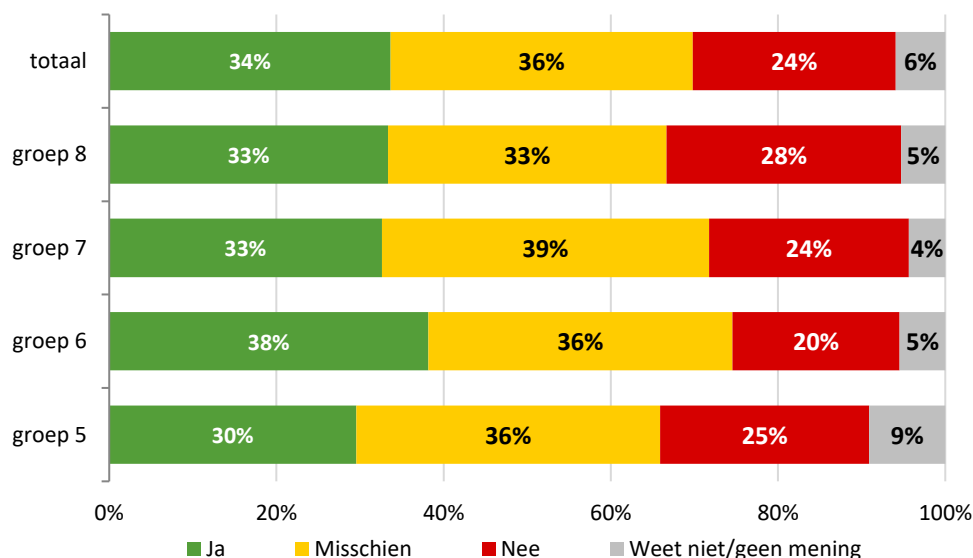
Redenen om <u>wel gebruik</u> te maken van een schooltuin <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Totaal
Leerlingen zijn lekker actief buiten aan het werk	70%	78%	88%	90%	82%
Leerlingen leren zorgdragen voor en verantwoordelijk zijn voor hun tuintje	74%	78%	66%	70%	72%
Leerlingen zijn met andere vaardigheden bezig dan in het klaslokaal	85%	65%	66%	70%	70%
Leerlingen maken het kiem- en groeiproces van dichtbij mee omdat ze meermalen op dezelfde locatie komen	78%	68%	73%	60%	69%
Leerlingen leren waar hun voedsel vandaan komt	63%	68%	73%	60%	66%
Leerlingen komen dicht bij de natuur, beleven de natuur met al hun zintuigen	67%	63%	61%	60%	62%
Leerlingen werken samen, helpen elkaar in de tuintjes	67%	68%	56%	60%	62%
Leerlingen leren over kringloopprocessen en andere natuurverschijnselen	44%	43%	46%	40%	43%
Leerlingen leren de waarde van groente kennen	41%	23%	41%	53%	39%
Leerlingen proeven eerder groenten die ze nog niet kennen	19%	28%	39%	20%	27%
Leerlingen eten meer groenten	11%	3%	5%	10%	7%
Anders	0%	5%	7%	3%	4%

We hebben de leerkrachten die geen gebruikmaken van de (beschikbare) schooltuin twee vragen voorgelegd. De belangrijkste redenen om geen gebruik te maken van een schooltuin zijn: schooltuin is alleen voor bepaalde groepen (38%) en geen tijd (23%).

Redenen om <u>geen</u> gebruik te maken van een schooltuin <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Totaal
Schooltuin is alleen voor bepaalde groepen	41%	35%	41%	37%	38%
Geen tijd	23%	22%	26%	23%	23%
Schooltuin was er toen nog niet	5%	15%	11%	12%	11%
Ik heb onvoldoende kennis en/of vaardigheden om gebruik te maken van een schooltuin	14%	11%	9%	9%	10%
Het is niet of minder geschikt voor mijn leerlingen	7%	7%	4%	14%	8%
De schooltuin is te ver weg	5%	7%	4%	2%	4%
Zie er geen toegevoegde waarde in	0%	0%	2%	4%	1%
Anders	14%	20%	13%	9%	14%

Ook hebben we gevraagd of ze wel gebruik zouden willen maken van de (beschikbare) schooltuin. Circa twee derde van de leerkrachten zou dat zeker of misschien willen doen. Circa een kwart heeft hierin geen interesse.

U maakte in de tijd voor corona geen gebruik van de schooltuin(en). Zou u met uw leerlingen uit uw groep wel gebruik willen maken van de schooltuin(en) van uw school? - gesteld aan leerkrachten die nu wel de beschikking hebben over een schooltuin -

We hebben (open) gevraagd een toelichting te geven. De belangrijkste redenen om (misschien) wel gebruik te maken is dat het voor leerlingen leerzaam/waardevol is (sommige leerkrachten geven aan dat het wel veel tijd kost). De belangrijkste reden om toch geen gebruik te maken van de aanwezige schooltuin is omdat het op de planning staat bij andere groepen. Zie ook de bijlage met het overzicht van alle gegeven antwoorden.

5.6 Verdiepende vragen gebruik schooltuinen in de eigen groep

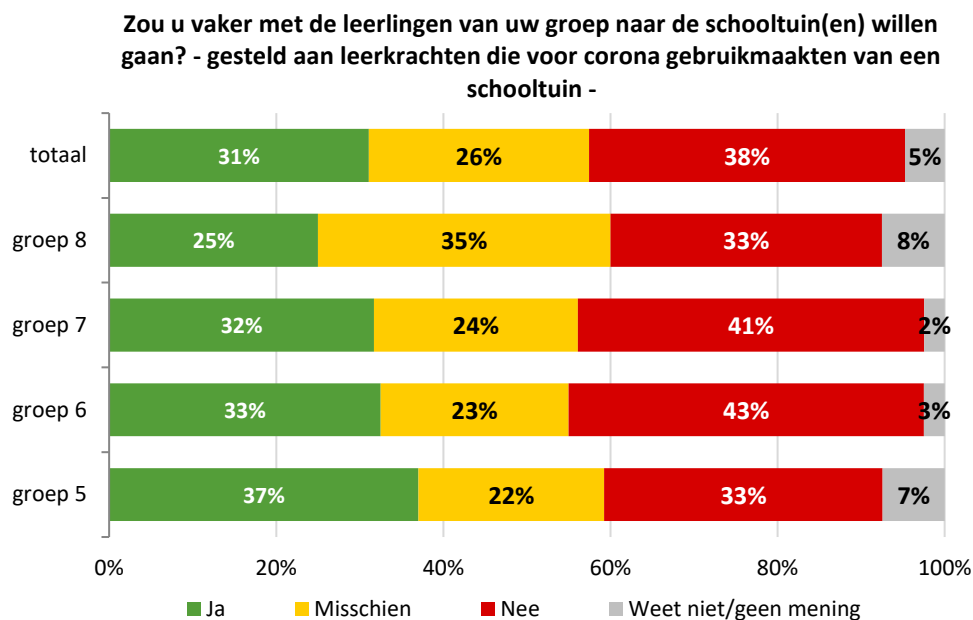
Aan de leerkrachten die in de tijd voor corona met hun eigen groep gebruik hebben gemaakt van de schooltuin hebben we een aantal verdiepende vragen voorgelegd. In de vragenlijst is aangegeven dat deze vragen betrekking hebben op de periode voor corona.

We hebben als eerste twee vragen gesteld over de intensiteit van het gebruik van de schooltuin. Leerkrachten die gebruikmaken van de schooltuinen doen dit gemiddeld ruim 15 keer per jaar. Het gemiddelde aantal minuten per bezoek is 44 minuten.

Hoe vaak gebruikt u <u>gemiddeld per schooljaar</u> met de leerlingen van uw groep de schooltuin(en)? <i>Aantal keer per schooljaar</i>	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Totaal
21 keer of meer	11%	18%	15%	18%	16%
11-20 keer	19%	23%	22%	25%	22%
6-10 keer	33%	25%	44%	33%	34%
3-5 keer	30%	25%	5%	15%	18%
1-2 keer	7%	10%	12%	10%	10%
Weet niet/kan geen schatting maken	0%	0%	2%	0%	1%
Gemiddelde (aantal keer per schooljaar)	10,6	13,3	17,2	18,9	15,4

En als u naar de schooltuin(en) gaat, hoeveel tijd brengt u dan gemiddeld met de leerlingen van uw groep per keer door op de schooltuin(en)? <i>minuten per keer dat ik naar de schooltuin(en) ga</i>	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Totaal
90 of meer minuten	15%	13%	20%	8%	14%
60-89 minuten	22%	8%	20%	23%	18%
30-59 minuten	37%	54%	44%	44%	45%
11-20 minuten	19%	15%	15%	23%	18%
10 minuten of minder	7%	10%	2%	3%	5%
Gemiddelde (aantal minuten)	45,0	40,7	49,5	42,4	44,4

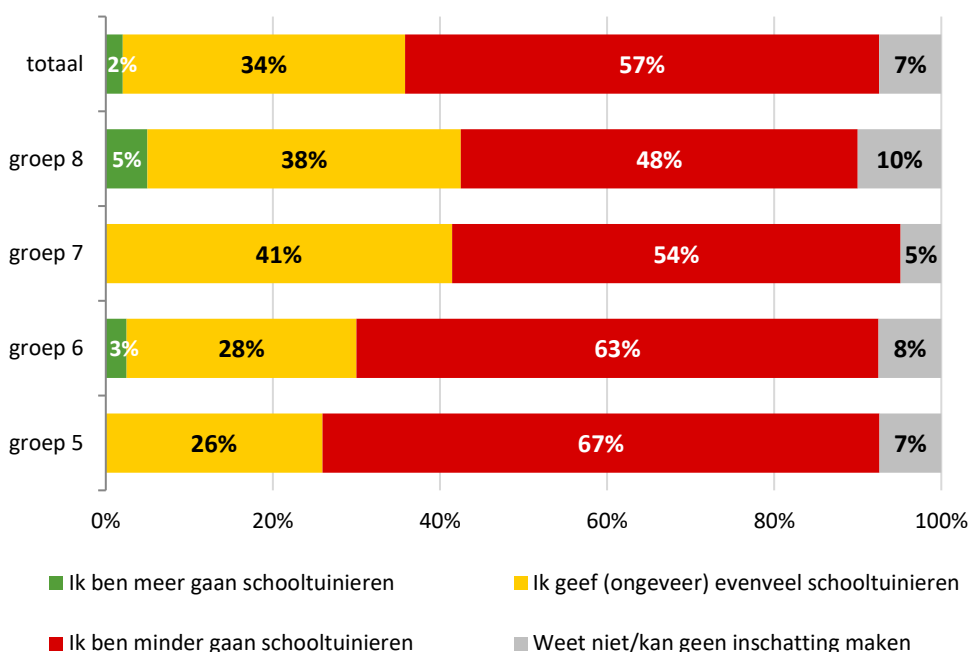
We hebben leerkrachten die gebruikmaken van de schooltuinen gevraagd of ze dat vaker zouden willen doen. Bijna een derde zou dit zeker willen doen. Ruim een kwart zou dit misschien doen en ruim een derde zeker niet.

We hebben (open) gevraagd een toelichting te geven. De belangrijkste redenen om (misschien) meer gebruik te maken van de schooltuin is dat het voor leerlingen leerzaam/waardevol en leuk is. De belangrijkste reden om het niet te doen is omdat het te veel tijd kost. Zie ook de bijlage met het overzicht van alle gegeven antwoorden.

We hebben ook gevraagd wat de invloed van corona is. Uit de onderstaande resultaten blijkt dat ruim de helft van de leerkrachten (die in de tijd voor corona gebruik hebben gemaakt van een schooltuin) minder is gaan schooltuinieren. Iets meer dan een derde heeft geeft aan dat het niet is veranderd. Een klein deel (2%) is meer gaan schooltuinieren.

Bent u in de periode vanaf maart 2020 afgezien van de periode dat er alleen thuisonderwijs was, meer of minder gebruik gaan maken van schooltuinieren? - gesteld aan leerkrachten die voor corona gebruikmaakten van een schooltuin -

We hebben (open) gevraagd een toelichting te geven. De belangrijkste reden om minder te gaan schooltuinieren is het gebrek aan tijd c.q. de drukte (zie ook de bijlage met alle gegeven toelichtingen).

Ruim een kwart (29%) van de leerkrachten die gebruikmaken van een schooltuin krijgt hierbij geen externe ondersteuning. Per saldo krijgt 71% van de leerkrachten wel externe ondersteuning, met name van ouders.

Krijgt u bij het gebruik van de schooltuin(en) ondersteuning van <u>externe partijen</u> (van buiten de school)?	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Totaal
<i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>					
Ja, van ouders	70%	43%	29%	30%	41%
Ja, van experts/coaches	19%	20%	37%	33%	28%
Ja, van andere externe partijen	19%	13%	17%	13%	15%
Nee	15%	33%	32%	33%	29%

We hebben de leerkrachten die wel externe ondersteuning krijgen, gevraagd welke ondersteuning ze krijgen. Deze externe ondersteuning bestaat met name uit het onderhoud van de tuin (75%) en de begeleiding van leerlingen (73%).

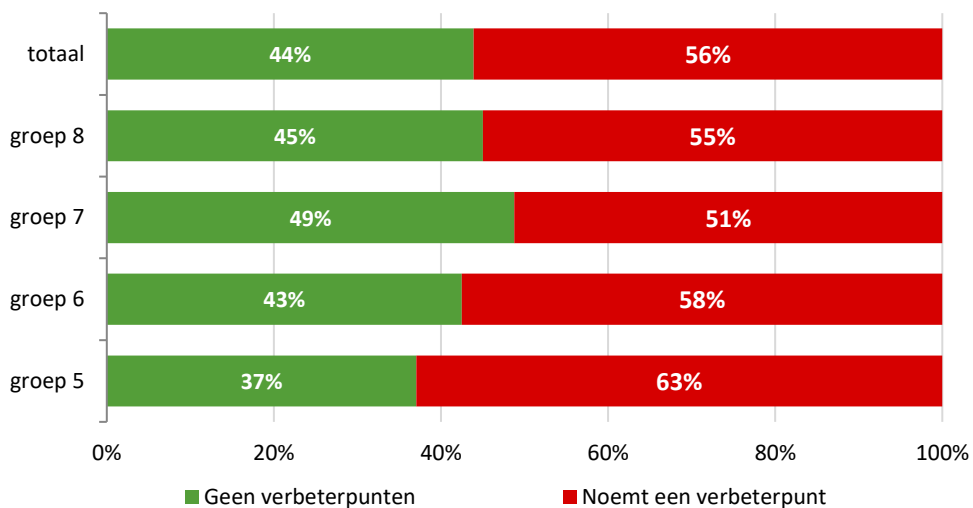
Waaruit bestaat de <u>ondersteuning van de externe partijen</u> ?	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Totaal
<i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>					
Onderhoud van de tuin als de leerlingen er niet zijn	78%	59%	89%	74%	75%
Begeleiding van leerlingen tijdens het werken in de schooltuin	74%	78%	79%	63%	73%
Het opstellen van een teeltplan op maat, waarop aangegeven is wat de leerlingen in hun tuintje moeten doen en een draaiboek	22%	37%	54%	41%	39%
Begeleiding van leerlingen tijdens het vervoer van en naar de schooltuin	22%	19%	18%	7%	16%
Anders	4%	7%	7%	11%	8%

Vier op de tien leerkrachten die gebruikmaken van een schooltuin krijgen hierbij geen interne ondersteuning. Per saldo krijgt 60% van de leerkrachten wel interne ondersteuning, met name van collega-leerkrachten.

Krijgt u bij het gebruik van de schooltuin(en) (ook) ondersteuning van <u>interne partijen</u> (van binnen de school)?	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Totaal
<i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>					
Ja, van collega-leerkrachten	30%	30%	37%	68%	42%
Ja, van de conciërge	15%	25%	27%	33%	26%
Ja, van andere interne partijen	4%	0%	7%	3%	3%
Ja, van IB-ers	0%	0%	2%	0%	1%
Nee	56%	50%	44%	15%	40%

Van de leerkrachten die gebruikmaken van een schooltuin noemt bijna de helft (44%) een verbeterpunt voor de schooltuin. De meest genoemde verbeterpunten zijn: meer tijd, meer materiaal en beter lesmateriaal (zie ook de separate bijlage met alle genoemde verbeterpunten).

**Wat zou er volgens u verbeterd kunnen worden aan de schooltuin(en)?
- gesteld aan leerkrachten die voor corona gebruikmaakten van een schooltuin -**

5.7 Gewenste (verdere) ondersteuning bij het gebruik van een schooltuin

We hebben aan leerkrachten die wel al gebruikmaken van een schooltuin en aan leerkrachten die dat nu niet doen, maar dat wel willen doen, gevraagd welke (extra) ondersteuning ze willen hebben.

De leerkrachten die nu reeds gebruikmaken van een schooltuin willen met name ondersteuning bij het onderhoud (29%) en bij de begeleiding van de leerlingen (28%). Bijna een derde (30%) heeft geen behoefte aan extra ondersteuning.

Welke (extra) ondersteuning zou u willen hebben bij het gebruikmaken van de schooltuin(en) <i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Totaal
Ondersteuning bij het onderhoud van de schooltuin	30%	38%	20%	30%	29%
Begeleiding van de leerlingen bij de lessen op de schooltuin	26%	25%	24%	38%	28%
Ondersteuning van een expert bij het werken met een schooltuin (bijvoorbeeld: maken van een draaiboek, een teeltplan en een planning)	41%	30%	15%	25%	26%
Kant- en klare lessen	26%	35%	17%	28%	26%
Een website waarop informatie te vinden is over het organiseren van een schooltuin, lesmateriaal en vinden van ondersteuning	11%	25%	27%	15%	20%
Een lesbrief over de inzet van schooltuin(en)	19%	20%	12%	20%	18%
Training om meer of beter gebruik te maken van een schooltuin	19%	13%	10%	13%	13%
Training om meer inhoudelijke kennis te krijgen over een schooltuin	11%	13%	12%	13%	12%
Advies over het opstellen van een tuinontwerp	4%	5%	7%	13%	7%
Anders	0%	3%	5%	0%	2%
Ik heb geen behoefte aan extra ondersteuning	26%	30%	44%	20%	30%

Uit analyse blijkt dat leerkrachten die nu geen externe hulp krijgen (zie pagina 18) vaker (extra) ondersteuning willen hebben bij het onderhoud van de schooltuin:

- Leerkrachten die nu wel externe hulp krijgen: 22% wil extra ondersteuning bij het onderhoud van de schooltuin.
- Leerkrachten die nu geen externe hulp krijgen: 47% wil extra ondersteuning bij het onderhoud van de schooltuin.
- Overall: 29% wil extra ondersteuning bij het onderhoud van de schooltuin (zie ook hierboven).

Verder blijkt uit analyse dat leerkrachten die werken met individuele tuintjes (zie pagina 12) vaker geen behoefte hebben aan extra ondersteuning (68% van deze groep leerkrachten geeft aan geen behoefte te hebben aan extra ondersteuning). Ook scholen die een schooltuin op of naast het schoolterrein hebben (zie pagina 11), hebben vaker geen behoefte aan extra ondersteuning (57% heeft geen behoefte aan extra ondersteuning).

De leerkrachten die geen gebruikmaken van een schooltuin, maar dat zeker of misschien zouden willen doen, willen met name ondersteuning bij het onderhoud (56%), ondersteuning van een expert (50%) en begeleiding van de leerlingen bij de lessen op de schooltuin (49%). Anders geformuleerd: dit zijn de belangrijkste aspecten om de (twijfelende) leerkrachten "over de streep te trekken". Hierbij moet er vanzelfsprekend wel een schooltuin ter beschikking zijn.

Welke ondersteuning zou u willen hebben bij het gebruikmaken van een schooltuin?	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Totaal
<i>Meerdere antwoorden mogelijk</i>					
Ondersteuning bij het onderhoud van de schooltuin	62%	53%	59%	50%	56%
Ondersteuning van een expert bij het werken met een schooltuin (bijvoorbeeld: maken van een draaiboek, een teeltplan en een planning)	45%	53%	45%	58%	50%
Begeleiding van de leerlingen bij de lessen op de schooltuin	45%	56%	51%	46%	49%
Kant- en klare lessen	39%	39%	48%	47%	43%
Een website waarop informatie te vinden is over het organiseren van een schooltuin, lesmateriaal en vinden van ondersteuning	33%	33%	40%	38%	36%
Meer praktische ondersteuning bij het bezoek aan de schooltuin	31%	32%	29%	32%	31%
Een lesbrief over de inzet van schooltuin(en)	18%	24%	24%	28%	23%
Advies over het opstellen van een tuinontwerp	16%	24%	24%	18%	20%
Training om meer inhoudelijke kennis te krijgen over een schooltuin	19%	15%	22%	21%	19%
Training om meer of beter gebruik te maken van een schooltuin	13%	13%	11%	10%	12%
Anders	1%	4%	3%	0%	2%

6 BIJLAGE: RESPONSVERANTWOORDING EN BETROUWBAARHEID

Responsverantwoording

De gerealiseerde netto-respons van de leerkrachten is vergeleken met de populatie voor de vakantieregio. Omdat de verschillen tussen de verdeling van de populatie en het onderzoek zeer gering zijn, heeft er geen herweging plaatsgevonden. De resultaten zijn zodoende representatief voor de populatie als geheel.

Kenmerk	Populatie	Onderzoek
Vakantieregio		
Noord	40%	40%
Midden	30%	32%
Zuid	30%	28%

Kenmerk	Percentage
Groep waaraan het meeste les wordt gegeven	
Groep 5	24%
Groep 6	25%
Groep 7	25%
Groep 8	26%
Opvoedkundige/didactische insteek	
Reguliere school	82%
Montessorischool	1%
Jenaplanschool	2%
Daltonschool	6%
Vrije school	1%
Anders	9%

Betrouwbaarheid van de resultaten

Om inzicht te geven in de nauwkeurigheidsmarges die op elk steekproefonderzoek van toepassing zijn, hieronder een tabel met bij verschillende netto-respons-aantallen de bijbehorende nauwkeurigheidsmarges. Hierbij is uitgegaan van een betrouwbaarheid van de resultaten van 95% (betrouwbaarheid = de mate waarin bij herhaalde meting dezelfde resultaten worden verkregen) en een populatie van N = 77.000 leerkrachten van groep 5 - 8 in Nederland.

Netto-respons	Uitkomst 50%-50%	Uitkomst 75%-25%	Uitkomst 90%-10%
600	4,0%	3,5%	2,4%
700	3,7%	3,2%	2,2%
800 <i>(de netto-respons van dit onderzoek)</i>	3,4%	3,0%	2,1%
900	3,2%	2,8%	1,9%
1.000	3,1%	2,7%	1,8%

Toelichting op de tabel

Voorbeeld: bij een netto-respons van n = 800 leerkrachten dient er bij een uitkomst van bijvoorbeeld '75% is positief' en '25% niet' rekening mee te worden gehouden dat de werkelijke percentages zullen liggen tussen:

- Positief: 72,0% (75% -/ - 3,0%) en 78,0% (75% + 3,0%).
- Niet positief: 22,0% (25% -/ - 3,0%) en 28,0% (25% + 3,0%).